

raamatukogude saatusest nõukogude okupatsiooniaastate algul ajendasid Kaja Noodlat 1991. a. avaldama uurimust “Tsensuur Tartu ülikooli raamatukogus 1944–1954”.

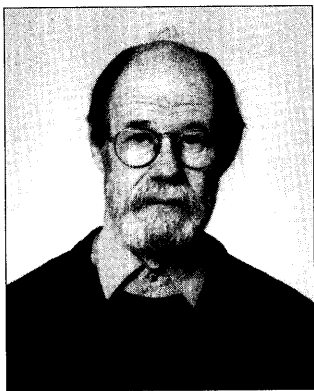
Üheks viimastest töödest on ülevaade eesti raamatukogude ajaloost, mille ta kirjutas parima asjatundjana kapitaalse käsiraamatu *Handbuch deutscher historischer Buchbestände in Europa* Baltikumi ja Soome raamatukogusid käsitlevale köitele (1998). Käsil on uurimus kohalikust trükisest tsariaegses ülikooli raamatukogus. Selle valmimisega aitab Kaja Noodla selgineda teadmistel siinsest ajaloolisest *provincialia*’st ning innustab oma töoentusiasmi teisigi.

Kollegid tänavad Kaja Noodlat ja soovivad jätkuvalt jõudu ning tugevat tervist meie kultuuriajaloo aukliku põllu kündmisel.

Mare Rand

AVO KARTUL

50

Avo Kartul sündis 4. veebruaril 1950. aastal. Tema lapsepõlv ja kooliaastad möödusid Mõisakülas. Keskkooli 1. klassi astus Avo samal ajal, kui kosmosesse lennutati esimest sputnikut — 1957. aastal. Koos hipiliikumise hoogustumisega Eestis tuli Avo 1970. aastail Tartusse, et astuda ülikooli õigusteaduskonda ning peagi veenduda, et see on tema jaoks absoluutselt vale eriala. Hiljem õppis Avo mõne aasta ajalugu. Tõsine muusikahuvi, mis väljendus nii plaatide kogumises kui ka kuulatu kohta isikliku kataloogi pidamises, sai alguse just Tartu mõjutustes.

Ülikooli raamatukokku sattus Avo enda sõnul juhuslikult. Tollane direktress pr. Laine Peep oli veendumusel, et ühes korralikus raamatukogus peab kindlasti olema fonoteek. 1983. aastal asus Avo tööle tehnikaosakonna fonoteegi sektorisse. Raamatukogu plaadikogu koosnes siis vaid 109 plaadist. Muusikasektori töö käimapanekuks saadi eeskuju Tallinna, Moskva ja Läti suuremate raamatukogude muusikaosakondadest. Avo põhiülesandeks sai muusikaosakonna, sealhulgas plaadikogu loomine. Plaatide osteti suures osas väljastpoolt Eestit, näit. Heliloojate Liidu baaskauplusest Moskvast jm. Need ostud moodustavad praegusest vinüülplaatide kogust umbes poole.

Ka praegu on helisalvestiste komplekteerimine Avo Kartuli peamiseks ülesandeks, lisaks tavapärasele raamatukogutööle ja osalemisele Eesti Muusikakogude Ühenduse tegevustes. EMKÜ esimees on ta olnud kuni viimase aastani, alates selle loomisest 1991. aastal. Tänu aastatega kogunenud muusikaalastele teadmistele ja kontaktidele on meie raamatukogu fonoteek täienenud pidevalt vajalike ja ka haruldaste salvestistega, mille tõenduseks on, et siit on käidud “muusikalist abi” otsimas ja saamas koguni väljastpoolt ülikooli ning Tartutki (muusikaõpetajad ja -õpilased, teatrid jne.).

Alates 1999. aastast on fonoteegi uus nimi muusika- ja keeleõppekeskus ning Avo Kartul selle juhataja. Selliseks nimemuutuseks andis põhjuse Avo Kartuli ja majandus-

direktor Heiki Epleri ühistööna valminud rahataotlusprojekt *Open Society Institute*’ile ja Avatud Eesti Fondile, mis ka täies mahus rahuldati. Nüüd on meie lugejatel võimalik enamasti alati ja kohe töötavate CD-mängijate (varasema 2,5 poolpiduse aparaadi asemel) ja stereoheli andvate kõrvaklappidega muusikat kuulama asuda. See on uus kvaliteet, mis ei oleks saanud võimalikuks ilma Avo (ja muidugi ka Heiki) ideedeta.

Ka kodus on Avo plaatide all kenake hulk riulipinda. Kodune plaadikogu näitab austust india muusika ning kultuuri vastu, mis on lausa perekondlik. Erilise huviorbiidi alla mahuvad veel araabia, ida ning keskaja muusika. See ei tähenda kaugeltki, et muu muusika siia ei kuulu, aga siis tuleks enamik muusikastiile ette lugeda ja karta on, et mõne jaoks ei leiaks õiget nimetustki... Viimastel aastatel on Avo enda jaoks avastanud veel ühe hobi — telefonikaartide kogumise. See on küll esmapilgul täiesti muusikakauge, kuid siingi annab seoseid luua. Avo peamisteks soosikuteks on muusikaga seotud kaardid, millel peal instrumentid, heliloojad jne. Ka see hobi võimaldab luua kontakte ja suhelda inimestega Eestis ja kaugemalgi.

Avo on abielus, abikaasa Aino töötab Vanemuises jumestuskunstnikuna. Neil on kaks täiskasvanud tüdart — Stien ja Rahel, kes mõlemad õpivad Tartu Ülikoolis.

Kolleegid

ASTA ROHTMETS

70

Asta Rohtmets, neiuna Tammiste, sündis 5. märtsil 1930. aastal Mõnistes. Juubilariloolitee algas 1938. aastal Sadala 7-kl. koolis ja jätkus aastatel 1945–1949 Tartu II Keskkoolis. Sügava loodusehuvi tõttu valis Asta kõrghariduse omandamiseks bioloogiaõpingud Tartu ülikoolis, mis lõppesid bioloog-botaaniku kutse saamisega 1954. a.

Järgnesid — Asta sõnul elu ilusaimad — aastad noore bioloogia-keemia õpetajana Narva II Keskkoolis. Seejärel tuli abielu; kahe väikese lapse tõttu oli noor ema mõned aastad kodune, töötades küll lühemat aega õpetajana Tallinnas ja Kohtla-Järvel. Sagedased töö- ja elukohavahetused tingis sõjaväelasest abikaasa töö eripära. 1968. aastal kolis perekond Lõuna-Eestisse ja Asta oli kolm aastat Tammistu 8-kl. koolis õpetaja.

Alates 1971. aastast töötas Asta Tartu ülikooli raamatukogus restauraatorina. Korrektsus, sisemine distsipliin ja rahulik meel võimaldasid bioloogil saada hinnatud paberirestaureerimiskomisjoni omistas talle 1980. a. esimese kategooria arhiivi- ja pabermaterjalide restaureerimise alal. Kolleegid oma osakonnast, ülikoolis restaureerimist õppivad üliõpilased ja täiendõppel olivad kaugemaltki said osa Asta tagasihoidlikkusest, otsekohesusest ja õpetajatalendist, mis ei surunud ennast peale ning lubas algajal restauraatoril oma peaga mõelda. Vanema kolleegina oli ta vaieldamatu autoriteet, kes tühja-tähjaga sekeldamist pidas ülearuseks ja keskendus ikka